

ชื่อโครงการวิจัย	การพัฒนารูปแบบศิลปหัตถกรรมผลิตภัณฑ์จากเตยปาหนัน รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา
คณะผู้วิจัย	พลัฏฐ์ ยิ้มประเสริฐ จิโนรส รุ่งสกุล เกียรติภูมิ งามชมพู
หน่วยงาน	สาขาวิชาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
พ.ศ.	2549 – 2550

บทคัดย่อ

พื้นที่รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา เป็นแหล่งภูมิปัญญาด้านศิลปหัตถกรรมหลายแขนงที่ยังคงสืบทอดวิถีแห่งภูมิปัญญาดังกล่าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากแต่ความต้องการของมนุษย์ได้เปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ และสังคม ส่งผลให้ภูมิปัญญาด้านงานศิลปหัตถกรรมที่มีความเก่าแก่และหลากหลายในพื้นที่กำลังจะถูกกลืนเลือน งานศิลปหัตถกรรมการจัดสานเตยปาหนัน เป็นการจักสานที่แรกเริ่มมาจากการประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต รวมถึงเพื่อการประกอบกิจกรรมและพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อของคนในท้องถิ่นรอบลุ่มทะเลสาบสงขลา การจัดสานเตยปาหนันในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์แต่อดีตมาเป็นการผลิตเพื่อการยังชีพของคนในท้องถิ่นซึ่งจะปรากฏในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น เสื่อ หมวก พัด ภาชนะใส่ของต่างๆ ฯลฯ จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่าผลิตภัณฑ์สินค้างานจักสานจากเตยปาหนันไม่ได้รับความนิยมนเท่าที่ควรเนื่องจากผลิตภัณฑ์ขาดการพัฒนารูปแบบให้มีความทันสมัยหลากหลายและน่าสนใจ

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบศิลปหัตถกรรมผลิตภัณฑ์จากเตยปาหนัน รอบลุ่มทะเลสาบสงขลา เป็นโครงการสืบสานภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าที่สืบทอดมาแต่อดีตเพื่อมิให้ภูมิปัญญาดังกล่าวได้ถูกกลืนเลือนและจางหายไป รวมถึงเพื่อเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาคความยากจนซึ่งเป็นปัญหาหลักของประเทศ ณ ปัจจุบัน โดยการเพิ่มรายได้ให้กับผู้สนใจ และผู้ประกอบการผลิตงานผลิตภัณฑ์จักสานเตยปาหนัน ให้ได้มาซึ่งรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของตลาดมากที่สุด โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นถึงแนวคิด กระบวนการผลิตจากผลิตภัณฑ์เดิม รวมถึงผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงที่ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้บริโภค เพื่อให้ได้ทราบถึงขีดจำกัด ปัญหาและโอกาสในการพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ ประกอบกับการสอบถามความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเพื่อต้องการทราบถึงความสนใจในการการเลือกซื้อและใช้งานผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเตยปาหนัน เครื่องมือที่นำมาใช้ได้แก่ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยข้อมูลจากการสอบถามสามารถจำแนกประเด็นต่างๆ เพื่อนำผล

ที่ได้มาเป็นข้อมูลในการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาดอย่างแท้จริง ผลจากการสอบถามความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง 120 คน ประกอบด้วยผู้จำหน่าย ผู้ซื้อ และผู้สนใจผลิตภัณฑ์สินค้าจากเตยปาหนัน สามารถแปลผลได้ดังนี้ กลุ่มผู้สนใจผลิตภัณฑ์จากเตยปาหนันมากที่สุด คือเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80.83 % อยู่ในช่วงอายุ 36 – 45 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.17 % มีความต้องการใช้ผลิตภัณฑ์จากเตยปาหนันประเภทผลิตภัณฑ์ระดับตกแต่งที่พักอาศัยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 35 % โดยจำแนกเป็นงานสานตกแต่งเฟอร์นิเจอร์มากที่สุด ร้อยละ 33.9 %

คณะผู้วิจัยได้นำผลความต้องการประเภทของผลิตภัณฑ์จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง มากำหนดเป็นผลิตภัณฑ์เตยปาหนันสานระดับตกแต่งที่พักอาศัย ได้แก่ ชุดเฟอร์นิเจอร์รับแขก ประกอบด้วยเก้าอี้ โต๊ะกลาง โคมไฟแขวน และโคมไฟตั้งพื้น โดยทำการร่างแบบ ออกแบบ เบื้องต้น แล้วคัดเลือกรูปแบบที่มีความเป็นไปได้ในการผลิตให้ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย 3 ชุด นำมาประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3 ท่าน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยพิจารณาแต่ละแบบ เป็นรายด้านประกอบด้วย การเลือกใช้วัสดุ กรรมวิธีการผลิต และรูปแบบ เลือกจากชุดงานที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด สรุปเลือกผลงานออกแบบชุดที่ 3 โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 4.33 อยู่ในระดับความเหมาะสมมาก มาผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบต่อไป

กระบวนการวิจัยขั้นสุดท้ายเป็นการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ซึ่งได้พัฒนาขึ้นมาใหม่โดยกลุ่มผู้สนใจและผู้ซื้อผลิตภัณฑ์จากเตยปาหนัน ณ จุดจำหน่ายสินค้า โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาใหม่ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยพิจารณาแต่ละแบบเป็นรายด้านประกอบด้วย ด้านรูปแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านการเลือกใช้วัสดุ สรุปได้ว่ากลุ่มผู้สนใจและผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ มีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ซึ่งได้พัฒนาขึ้นมาใหม่ด้านรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.57 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด มีความพึงพอใจด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าเฉลี่ยที่ 4.21 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก มีความพึงพอใจด้านการใช้วัสดุ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.00 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และสามารถสรุปภาพรวมความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบขึ้นมาใหม่โดยมีค่าเฉลี่ยรวมที่ 4.26 สรุปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในระดับมาก